

**КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА ШКОЛА ВРЯДУВАННЯ
ІМЕНІ АНДРІЯ МЕЛЕСШЕВИЧА**

Робочий тематичний план (силабус) навчальної
дисципліни

**ДЕРЖАВНІ/СУСПІЛЬНІ ФІНАНСИ ТА
БЮДЖЕТУВАННЯ**

(PUBLIC FINANCE AND BUDGETING)

Загальний обсяг	– 2 кредити (60 годин)
Семестр	– 2
Лекційні заняття	– 6 годин
Групові заняття	– 14 годин
Самостійна робота	– 40 годин
Заключний контроль	– залік

ВИКЛАДАЧІ ДИСЦИПЛІНИ

Лектор

Ільченко-Сюйва Леся Василівна, к.держ.упр., доцент
доцент кафедри суспільного врядування

Час і місце консультування

Щовівторка, з 11:00 до 13:00
Офіс 4-324, 4 корпус
вул. Волоська 8/5

У випадку змішаного навчання консультації проводяться онлайн, через Viber, Telegram чи FB messages

Контактна інформація

Тел.: 044 425 6073
Моб.: 050 334 8623
Viber: 063 885 0612
Електронна пошта Ilchenko-Syuyva@ukma.edu.ua

Викладачі, які ведуть групові заняття

Ільченко-Сюйва Леся Василівна, к.держ.упр., доцент
доцент кафедри суспільного врядування

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Опис дисципліни

Одна з нагальних потреб сьогодення України полягає у формуванні та реалізації публічної політики, що базується на доказових фактах, що в свою чергу передбачає розуміння методів акумулювання та розподілу фінансових ресурсів та бюджетування заходів публічної політики. У цьому контексті, а також з огляду на важливість розуміння бюджетних обмежень комунікаційних планів дисципліна

«Державні/суспільні фінанси і бюджетування» набирає надзвичайної актуальності. Дисципліна є вступним (ознайомчим) курсом, який має на меті ознайомити слухачів з основами теорії та практики функціонування систем публічних фінансів та фіскальною роллю органів публічної влади на різних рівнях в контексті розвитку економічної системи змішаного типу. Різноманітні аспекти теорії фінансів та бюджетування передбачають розгляд таких питань як основні концепції та принципи, функціонування фінансової системи та особливості її складових, система державних фінансів та її особливості в Україні, бюджетний процес, надходження бюджету, видатки та витрати бюджету, громадські бюджету та державне-приватне партнерство.

Мета навчання

Вивчення дисципліни сформує у слухачів розуміння принципів функціонування системи державних фінансів України в контексті розвитку світової фінансової системи, бюджетного процесу та бюджетних обмежень органів публічної влади на різних рівнях, необхідних для вироблення та реалізації політики орієнтованої на вирішення суспільних проблем застосовуючи сучасну теорію та практику управління державними фінансами.

Результати навчання

У результаті навчання студенти будуть

- розуміти необхідність вироблення та реалізації політики, яка базується на доказових фактах, як ключового елемента забезпечення належного врядування, що в свою чергу посилює розвиток демократичних процесів (А1.32);
- розуміти основи функціонування системи державних фінансів та бюджетного процесу України в контексті розвитку світової фінансової системи, а також особливості соціально-економічного середовища розробки і реалізації публічної політики (А2.31);
- здатні аналізувати показники бюджетів різних рівнів (Б1.32);
- здатні аналізувати стратегічні та програмні документи України у відповідній галузі (на прикладі, бюджетних програм) у контексті міжнародних зобов'язань України (А3.32);
- використовувати математичні методи та сучасні комп'ютерні технології для аналізу та верифікації даних, на основі яких були прийняті владні рішення у сфері державних фінансів (А1.34; А1.У3; Б3.У2);
- здатні працювати в команді та презентувати отримані результати (Б4.У; Б4.У3; Б4.У2).

ОСНОВНА НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Бюджетний Кодекс України** — Редакція від 25.09.2019, підстава - [74-ІХ](#), [76-ІХ](#) - [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. **Базилевич В.Д., Баластрик Л.О.** Державні фінанси. - К: Атіка, 2002. – 368 с.
3. **Державні фінанси в перехідних та розвиткових країнах.**/ Наук. ред. пер. Л. Ільченко-Сюйва. – К.: Вид-во “К.І.С.”, 2005.

4. **Килиевич А.** Англо-русский глоссарий терминов и понятий в сфере государственного управления и политики, экономики и международной торговли \ English-Russian Glossary of Terms and Concepts in Public and Economic Policy, Administration and Trade / Александр Килиевич; 2-е изд., испр. и доп. Бишкек: УЦА, 2013. – 786 с.
5. **Лунгін О.Є.** Статистика. [текст] підручник. 2-е видання, перероблене та доповнене / О.Є.Лунгін. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 608 с.
6. **Податковий Кодекс України** — Редакція від 20.10.2019, підстава - [129-IX](#) - [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. **Розпутенко І.В., Ільченко-Сюйва Л.В.** Державне управління в економічній сфері: бюджетно-податкова політика/ Навч.пос. – К.: Вид-во НАДУ, 2008. - 100 с.
8. **Стігліц Дж. Е.** Економіка державного сектора / Дж. Е. Стігліц. – К.: Основи, 1998. – 854 с.

PS. Список літератури не є вичерпним. Слухачі можуть користуватись іншими джерелами, попередньо погодивши їх із викладачем дисципліни

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Лекції	Групові	Самостійна
		заняття	робота
(годин)			
Триместр 2			
Тема 1. Вступ до державних фінансів. Загальна характеристика фінансової системи України		4	8
Тема 2. Бюджетна система України. Бюджетний процес	2	2	6
Тема 3. Державні надходження і система оподаткування	2	4	16
Тема 4. Загальна характеристика державних видатків. Бюджет участі (Participatory budgeting). Державно-приватне партнерство (Public-Private Partnership)	2	4	10
Разом	6	14	40
Залік			

Тема 1. Вступ до державних фінансів. Загальна характеристика фінансової системи України

Групові заняття – 4 год., самостійна робота – 8 год.

1. Основні терміни і поняття
2. Фінанси та їх функції
3. Складові фінансової системи
4. Міжнародні фінанси

Обов'язкові для ознайомлення джерела:

1. Презентаційні матеріали курсу: Тема 1. (розміщено в електронному вигляді в системі НАУКМА DistEdu)
2. **Базилевич В.Д., Баластрик Л.О.** Державні фінанси. - К: Атіка, 2002. - 368 с.
3. **Розпутенко І.В., Льченко-Сюйва Л.В.** Державне управління в економічній сфері: бюджетно-податкова політика/ Навч.пос. – К.: Вид-во НАДУ, 2008. - 100 с.

Тема 2. Бюджетна система України. Бюджетний процес

Лекції – 2 год., групові заняття – 2 год., самостійна робота – 6 год.

1. Визначення, роль та функції бюджету
2. Бюджетна класифікація
3. Бюджетний процес та його основні стадії

Обов'язкові для ознайомлення джерела:

1. Презентаційні матеріали курсу: Тема 2. (розміщено в електронному вигляді в системі НАУКМА DistEdu)
2. **Бюджетний Кодекс України** — Редакція від 25.09.2019, підстава - [74-IX](#), [76-IX](#) - [Електронний ресурс]. - 2019. - Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. **Базилевич В.Д., Баластрик Л.О.** Державні фінанси. - К: Атіка, 2002. - 368 с.
4. **Розпутенко І.В., Льченко-Сюйва Л.В.** Державне управління в економічній сфері: бюджетно-податкова політика/ Навч.пос. – К.: Вид-во НАДУ, 2008. - 100 с.

Контрольна робота (Індивідуальна/групова творча робота)

Індивідуальна/групова творча робота є самостійною роботою студента(ів). Студент(и) самостійно (попередньо погодивши з викладачем) обирає(ють) країну податкову систему якої буде досліджувати.

СТРУКТУРА РОБОТИ:

Автор(и): Іваненко І.І. (Ч__), Сидоренко С.С. (Ч__)

1. Вступ
2. Особливості країни, що розглядається: державний устрій, адміністративно-територіальний поділ тощо
3. Загальна характеристика податкової системи (обраної країни)
4. Аналіз находжень центрального бюджету (обраної країни)
5. Висновки
6. Перелік використаних джерел (згідно з вимогами (або) ВАК України, ДСТУ, Гарвардські посилання)

Текстова частина не повинна перевищувати 24000 знаків (~2000 знаків/стор., TNR). Здати викладачу в електронному (або друкованому форматі) до встановленої дати. Результати дослідження повинні бути публічно представлені на аудиторному занятті у якості презентації.

Тема 3. Державні надходження і система оподаткування

Лекції – 2 год., групові заняття – 4 год., самостійна робота – 16 год.

1. Визначення та функції податків, як основного джерела наповнення бюджету
2. Класифікація податків
3. Принципи побудови податкової системи
4. Справедливість оподаткування

Обов'язкові для ознайомлення джерела:

1. Презентаційні матеріали курсу: Тема 3. (розміщено в електронному вигляді в системі НАУКМА DistEdu)
2. **Податковий Кодекс України** — Редакція від 20.10.2019, підстава - [129-IX](#) - [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. **Базилевич В.Д., Баластрик Л.О.** Державні фінанси. - К: Атіка, 2002. – 368 с.
4. **Розпуненко І.В., Льченко-Сюйва Л.В.** Державне управління в економічній сфері: бюджетно-податкова політика/ Навч.пос. – К.: Вид-во НАДУ, 2008. - 100 с.

Тема 4. Загальна характеристика державних видатків. Бюджет участі (Participatory budgeting). Державно-приватне партнерство (Public-Private Partnership)

Лекції – 2 год., групові заняття – 4 год., самостійна робота – 10 год.

1. Онлайн опитування щодо якості викладання курсу (10-15 хв.)

2. Державні видатки
3. Дефіцит бюджету і його фінансування. Державний борг
4. Бюджет участі
5. Державно-приватне партнерство

Обов'язкові для ознайомлення джерела:

1. Презентаційні матеріали курсу: Тема 4. (розміщено в електронному вигляді в системі НАУКМА DistEdu)
2. **Бюджетний Кодекс України** — Редакція від 25.09.2019, підстава - [74-IX](#), [76-IX](#) - [Електронний ресурс]. - 2019. - Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. **Базилевич В.Д., Баластрик Л.О.** Державні фінанси. - К: Атіка, 2002. - 368 с.
4. **Розпуненко І.В., Льченко-Сюйва Л.В.** Державне управління в економічній сфері: бюджетно-податкова політика/ Навч.пос. - К.: Вид-во НАДУ, 2008. - 100 с.

Залік

Залік складається із закритих і напів-відкритих питань. Всі питання розраховані на перевірку знань студента основних концепцій та понять, розуміння функцій органів державної влади у сфері фінансів, ролі та місця системи державних фінансів у регулюванні процесів соціально-економічного розвитку.

ОЦІНЮВАННЯ

Умови визначення навчального рейтингу

Вид роботи	Кількість	Максимальна кількість балів за виконану роботу
Змістовна участь в дискусіях в процесі проведення аудиторних (офлайн/онлайн) занять	10	Змістовна участь у дискусіях – 3 бали Максимально – 30 балів
Підготовка індивідуальної/групової творчої роботи (тема обирається самостійно; взаємозв'язок з курсовою або магістерською роботою не впливає на оцінку)	1	Повністю якісно (відповідає вимогам та має релевантне смислове наповнення) виконана робота (текстова частина) – 20 балів Максимально – 20 балів
Презентація результатів дослідження в рамках розрахункової роботи в аудиторії (публічне представлення) вноситься на <i>peer assessment</i>	1	Загальна оцінка за цей вид діяльності є середнім арифметичним виставлених оцінок в рамках <i>peer assessment</i> – 20 балів Максимально – 30 балів

Вид роботи	Кількість	Максимальна кількість балів за виконану роботу
Сукупний рейтинг		не більше 70 балів
<p><i>Примітка.</i> Усі бали, отримані під час роботи, складаються. Якщо фактично отримана кількість балів перевищує максимально допустиму, виставляється оцінка 70 (60), якщо курс завершують заліком (іспитом)</p>		

Критерії складання заліку

Характеристика відповіді	Максимальна кількість балів
Виконання контрольного (фінального) письмового тесту в аудиторії (он-лайн)	30
Разом	30

Приклад тестових питань

- Крива Лаффера характеризує
 - вплив податкових надходжень на розмір ВВП
 - взаємозалежність податкових надходжень і стадії економічного циклу
 - взаємозалежність безробіття і інфляції
 - взаємозалежність ставки окремого податку та податкових надходжень від цього податку
- Що належить до джерел неемісійного покриття дефіциту державного бюджету
 - випуск та розміщення ОВДП/ОЗДП
 - зростання обсягів виробництва
 - інфляція
 - залучення іноземних інвестицій
- Податкова система – це
 - сукупність встановлених у країні податків, які взаємопов'язані між собою, органічно доповнюють один одного, а також сукупність інститутів і інституцій щодо їх встановлення, нарахування, адміністрування та контролю, а також визначення відповідальності за порушення податкового законодавства
 - виплати домогосподарств на користь уряду держави, що зумовлені їх участю в процесі виробництва
 - частина національного доходу
 - доходи уряду від наймання працівників у державний сектор
- До складу системи державних фінансів входить
 - державний бюджет, державні цільові фонди, державний кредит, фінанси державних підприємств, державні страхові та резервні фонди
 - фінанси міжнародних фінансових організацій

- фінанси домогосподарств
 - фінанси кредитних установ
5. Бюджетна програма – це:
- сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваного результату, визначення та реалізацію яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій
 - сукупність фінансових звітів підприємств і організацій державного сектору економіки
 - система бухгалтерських та статистичних документів
 - державний адресний документ, у якому визначено конкретну мету і комплекс спрямованих на досягнення зазначеної мети та погоджених за ресурсами, виконавцями і строками заходів
6. Дефіцит державного бюджету утворюється при
- перевищення доходів бюджету над його видатками
 - збалансування доходів і видатків бюджету
 - неохідності зовнішніх запозичень
 - перевищення видатків бюджету над його доходами
7. Відповідно до бюджетної класифікації доходи бюджету класифікуються в тому числі й за
- неподатковими надходженнями
 - економічною характеристикою
 - типом кредитора
 - типом боргового зобов'язання
8. У чому полягає фіскальна політика держави
- формуванні державного бюджету
 - діяльності органів державної влади щодо регулювання державного бюджету
 - діяльності органів державної влади щодо формування та регулювання державного бюджету, а також мобілізації коштів у державну казну з інших джерел
 - регулюванні доходів і витрат держави
9. Відповідно до бюджетної класифікації видатки та кредитування бюджету класифікуються в тому числі й за
- неподатковими надходженнями
 - функціональною характеристикою
 - типом кредитора
 - типом боргового зобов'язання
10. До загальнодержавних податків та зборів в Україні належить:
- податок на майно
 - туристичний збір
 - збір за місця для паркування транспортних засобів
 - податок на додану вартість

ПОЛІТИКА ЩОДО ДИСЦИПЛІНИ

Відвідування

Передбачається, що студенти відвідають всі практичні заняття в рамках курсу і візьмуть конструктивну участь в дискусіях і обговореннях, що передбачені під час проведення аудиторних занять. У разі поважних причин, студенту може бути надана можливість відпрацювання пропусків.

Відпрацювання

За умови поважних причин студенту може бути надана можливість письмового відпрацювання пропущених занять. Матеріал для відповідних робіт розміщений в системі НАУКМА DistEdu. Завдання до виконання слід попередньо погодити із викладачем курсу. Максимальна кількість балів (за умов пропуску всіх практичних занять – 30 балів)

Додаткові бали

Не передбачено

Академічна доброчесність

Творчі роботи, які використовують вже виконані і опубліковані матеріали, що не містять відповідних посилань будуть розглядатися як плагіатні роботи і за ніяких обставин оцінюватись не будуть, а презентація результатів таких робіт в аудиторії буде скасована викладачем курсу.

Вимоги до письмових робіт

Цитування використовуваних джерел є обов'язковим при оформленні творчих робіт. Посилання можуть бути оформлені на розсуд студента або за вимогами ВАК України, відповідного ДСТУ, або гарвардським (оксфордським) стилем оформлення посилань.

Поведінка

Студенти не повинні користуватися електронними гаджетами протягом аудиторних занять.

Студенти з обмеженими можливостями

Студенти з обмеженими можливостями дуже заохочуються до участі в курсі.

МЕТОДИЧНА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ**Методист кафедри «Києво-Могилянська школа врядування»**

Метелкіна Світлана Іванівна

Пн-Пт, з 11:00 до 13:00

Офіс 4-324, 4 корпус

вул. Волоська 8/5

Декан із роботи зі студентами

Гліб Кузьменко

кімн. 4-102, корп. 4, вул. Волоська, 8/5;

Тел.: +380-44-4637113

g.kuzmenko@ukma.edu.ua

ВАЖЛИВІ ДАТИ

Подія (чи вид роботи)	Дата (дата виконання)
Участь в аудиторних заняттях (офлайн/онлайн)	січень-квітень 2023 р.
Здача індивідуальної/групової творчої роботи (в роздрукованій та/або електронній формі) викладачу курсу	23:59 15 березня 2023 р.
Публічна презентація результатів дослідження	17 березня 2023 р.
Тестування	28 квітня 2023 р.

Укладач:

Л.В. Ільченко-Сюйва

Затверджено на засіданні кафедри суспільного врядування __ вересня 2022 р.
протокол №1.

Завідувач

В.В. Тертичка